

Onsdag, 18 april 2018

Universelle dagtilbud gavner børns fremtid – men kvaliteten skal være høj

Skrevet af Ursula Hofeldt

Universelle dagtilbud kan løfte børn af ressourcetsvage forældre og dermed reducere den socioøkonomiske ulighed i samfundet. Men hvordan påvirker universelle dagtilbud egentlig børn på langt sigt? Forskningsprojektet CRUNCH har udarbejdet et systematisk forskningsreview, der undersøger de langsigtede effekter af universelle dagtilbud for børn.



Jelleke Vanooteghem, Unsplash

Flere børn går i dagtilbud – men ved vi nok om effekten?

I dag går flere og flere børn verden over i forskellige former for førskoletilbud, såsom vuggestue og børnehave. Vi ved fra forskningen, at børns tidlige år har en enormt stor indflydelse på deres videre udvikling, og at barndomsmiljøet påvirker både uddannelsesniveau, helbred og indkomst på længere sigt. Derfor ligger der en vigtig opgave i at undersøge langtidseffekterne af de dagtilbud, hvor børnene bruger en stor del af deres tid. Jens Dietrichson, forsker ved VIVE (Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd), Ida L. Kristiansen, videnskabelig assistent, og Bjørn C. V. Nielsen, informationsspecialist, sætter i deres forskningsreview fokus på effekterne af universelle tilbud – i dette tilfælde dagtilbud, som henvender sig til en bred gruppe af børn og derfor ikke er målrettet bestemte (ofte sårbare) børn og familier.

I reviewet har forskergruppen undersøgt effekten af universelle dagtilbud i forhold til følgende fem kategorier: 1) sundhed, trivsel og adfærd, 2) karakterer og testresultater i skolen, 3) videre progression inden for skolesystemet, 4) samlet års skolegang og højeste uddannelsesniveau og 5) beskæftigelse og indkomst. Reviewet sammenholder resultaterne fra 25 studier fra 14 forskellige lande, der alle har undersøgt effekten af, at børn har gået i et universelt dagtilbud, inden de starter i skole eller har boet i et område, hvor det var mere sandsynligt at have gået i et universelt dagtilbud inden skolestart.

"Børn, der har gået i dagtilbud, går samlet set flere år i skole og har større sandsynlighed for at være i beskæftigelse som voksne."

Universelle dagtilbud er gavnlige på langt sigt – men kun hvis kvaliteten er høj

Forskningsreviewet indikerer, at børn får nogle væsentlige fordele med sig på lang sigt, hvis de går i et universelt dagtilbud. For eksempel

viser flere studier, at børn, der har gået i dagtilbud, samlet set går flere år i skole og har større sandsynlighed for at være i beskæftigelse som voksne. Studier, som undersøger effekten af universelle dagtilbud på børnenes indkomst som voksne, finder også alle positive effekter. Det er dog ikke alle kategorier, hvor forskerne har fundet så klare tendenser. For eksempel kan reviewet ikke konkludere noget om effekten på børnenes fremtidige sundhed, adfærd, karakterer eller testresultater i skolen. Dog fremgår det alligevel, at universelle dagtilbud har positive konsekvenser for børns fremtid langt ind i voksenalderen. Disse gavnlige effekter kræver dog, at de universelle dagtilbud er af en højere kvalitet end den alternative pasning, som børnene ellers ville få. Altså, havde barnet ikke gået i det specifikke dagtilbud, hvilken form for pasning ville det så have modtaget? Hvis den alternative pasning er af lavere kvalitet, end hvad daginstitutionen tilbyder, så har det naturligvis positive konsekvenser for barnet at gå i daginstitution. Hvis det universelle tilbud derimod tilbyder en ringere pasning, end hvad barnet alternativt ville modtage, så kan det have negative konsekvenser for barnet på langt sigt.

Er dagtilbud en fordel for alle børn?

Det er vigtigt at have for øje, at selvom forskningsresultaterne viser en gennemsnitlig gavnlig effekt af universelle dagtilbud, så betyder det ikke nødvendigvis, at dagtilbud er lige gode for alle børn. De overordnede fordele i studierne kan nemlig dække over interne forskelle blandt forskellige grupper af børn, hvor nogle har mere gavn af tilbuddene end andre. Derfor undersøger reviewet også, om effekterne af de universelle tilbud varierer i forhold til børnenes socioøkonomiske baggrund.

"Børn fra ringere kår har større gavn af at gå i et universelt dagtilbud."

Når forskerne kigger på børnenes socioøkonomiske baggrund, er det en gennemgående tendens på tværs af de inkluderede studier, at børn fra ringere kår har større gavn af at gå i et universelt dagtilbud. Det vil altså sige, at de positive effekter af dagtilbud er mere markante for børn, hvor forældrene har en lav indkomst og ingen uddannelse. Hvis man gør det mere tilgængeligt for disse børn at få en plads i et dagtilbud, kan det potentielt bidrage til at mindske socioøkonomisk ulighed. Det er dog vigtigt, at denne øgede lighed kommer af, at dagtilbud løfter børn, der er ringere stillet – grundet deres forældres socioøkonomiske baggrund – og ikke af at børn fra mere velhavende familier bliver ringere stillet ved at gå i daginstitution.



Unsplash

Enkelte studier i forskningsreviewet viser faktisk negative konsekvenser for børn med relativ høj socioøkonomisk status. Eksempelvis har et studie fundet frem til, at børn fra familier med de højeste indkomster får en lavere indkomst selv ved at gå i et dagtilbud. Dette kan dog hænge sammen med, at børn fra mindre ressourcestærke familier er blevet bedre stillet gennem det universelle tilbud, og at ressourcestærke børn dermed møder større konkurrence på arbejdsmarkedet senere hen i livet. Dog er de fleste forskelle på tværs af socioøkonomisk baggrund små og ikke statistisk signifikante, og generelt finder studierne i reviewet gavnlige effekter for børn fra alle samfundsklasser. Et enkelt studie finder, at børn der går i et universelt dagtilbud, oplever mere angst og lavere livskvalitet. Det er dog svært at sige, om disse negative konsekvenser er specifikke for det pågældende tilbud, der er blevet undersøgt, da disse resultater ikke går igen i andre studier.

"Universelle dagtilbud kan hjælpe børn til at klare sig bedre senere hen i livet, og sådanne tilbud er overordnet set en fordel for samfundet."

Hvad kan resultaterne sige noget om, når vi diskuterer dagtilbud i Danmark i dag?

En væsentlig pointe i forskningsreviewet er, at universelle dagtilbud kan hjælpe børn til at klare sig bedre senere hen i livet, og at sådanne tilbud overordnet set er en fordel for samfundet. Ifølge flere af de studier, som forskningsreviewet har undersøgt, kan universelle dagtilbud nemlig betale sig for samfundet målt ved en 'cost-benefit'-analyse. Denne pointe er naturligvis relevant, når vi diskuterer universelle dagtilbud i Danmark i dag. Det samme gælder forskningsreviewets pointe om, at kvaliteten af det enkelte dagtilbud har stor betydning for, hvor meget det gavner børnene på lang sigt.

For at kunne måle på langsigtede effekter, som går helt ind i voksenlivet, er forskerne nødt til at bruge data, hvor man har fulgt børnene i en længere årrække. Det betyder, at størstedelen af de data, som reviewet baserer sig på, er indsamlet mellem 1981-1999. Vi må derfor tage forbehold for, at de undersøgte dagtilbud formodentlig ser anderledes ud i dag, end de gjorde, dengang data blev indsamlet. Forskergruppen konkluderer også, at der stadig mangler viden på området. Særligt mangler der viden om forskellige typer af dagtilbud, og hvorvidt langtidseffekterne varierer over sådanne forskellige tilbud.

Se [her](#), hvis du vide mere om CRUNCH og forskning i tidlige indsatser på børneområdet.

Kilde

- [Dietrichson, J., Kristiansen, I. L. & Nielsen, B. C. V. \(2018\). *Universal Preschool Programs and Long-Term Child Outcomes*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.](#)

• Faktaboks:

CRUNCH – Center for Research on Universal Child Policies – er et samarbejde mellem Det Nationale Forsknings- og analysecenter for Velfærd (VIVE), Aarhus Universitet, Københavns Universitet, Frederiksberg Kommune og Center for Børneliv. CRUNCH er et flerårigt projekt, der undersøger effekten af universelle indsatser målrettet børn – helt specifikt sundhedsplejeordningen og dagtilbudsordningen. Center for Børnelivs rolle er at bygge bro mellem forskning og praksis. Det gør vi ved løbende at formidle CRUNCH-projektets undersøgelser og resultater. Denne artikel bygger på et forskningsreview udarbejdet af Jens Dietrichson, forsker, Ida L. Kristiansen, videnskabelig assistent og Bjørn C. V. Nielsen, informationsspecialist (VIVE).

Reviewet inkluderer 25 studier, der alle møder følgende syv kriterier:

- 1) Studierne er bygget på empirisk primærforskning.
 - 2) Studierne undersøger førskoletilbud – altså formelle dagtilbud uden for hjemmet, før børnene starter i skole.
 - 3) Førskoletilbuddene skal være universelle og dermed ikke være målrettet særlige grupper af børn.
 - 4) De inkluderede studier undersøger langtidseffekter af universelle dagtilbud målt fra tredje klasse og helt ind i voksenalderen.
 - 5) De inkluderede studier har sammenlignet børn, der har gået i daginstitution eller boet i et område, hvor det var mere sandsynligt at gå i et dagtilbud, med børn, der er blevet passet af forældre, barnepiger eller har gået i ikke-universelle dagtilbud. Reviewet indeholder også studier, der sammenligner børn, der har gået i forskellige typer af dagtilbud, for eksempel med et særligt pædagogisk fokus.
 - 6) De inkluderede studier er udgivet tidligst i 1980 og er skrevet på enten dansk, svensk, norsk, engelsk eller tysk.
 - 7) De inkluderede studier har estimeret effekterne ved at sammenligne en indsatsgruppe med en kontrolgruppe, hvor indsatsen – her de universelle dagtilbud – er fordelt tilfældigt gennem et såkaldt "naturligt eksperiment".
- Størstedelen af de inkluderede studier er europæiske, men reviewet indeholder også en række nord- og sydamerikanske studier, samt et enkelt afrikansk studie.

Tweet

Like

Be the first of your friends to like this.